

להסתכל על התמונה הגדולה

מטרת הפעולה

החניכים ילמדו לפתח נקודות מבט שונות על דברים שונים.

מבנה הפעולה

- א. פתיחה- דברים שרואים מכאן
- ב. לא רואים משם
- ג. לדון לכף זכות
- ד. סיכום

מהלך הפעולה:

א. פתיחה- דברים שרואים מכאן.

חווייה:

אופציה א': תעתועי ראייה.

נציג לחניכים אוסף תעתועי ראייה **(נספח 1)** ונשאל אותם מה הם רואים. נשים ♥ כי התעתועים הינם מסוגים שונים, יש מהם שבאמת 'עובדים על החשיבה שלנו', שנמצאים בהם דברים שונים בזמנית (גם אישה צעירה וגם קשישה) וגם כאלה שיש צורך להפוך את התמונה כדי להבין שלפנינו עומד דבר אחר ממש.

אופציה ב': סוכני מכירות.

נציג לפני החניכים שלנו **מספר חפצים** שונים. נבחר מס' חניכים, בהתאם לגודל הקבוצה- מעכשיו הם סוכני המכירות של חברת 'סופר-על מכניקס'! בבוקר הראשון לעבודה הם קיבלו מזוודה עם שלל מוצרים. כנראה שהבוס היה קצת מבולגן, והחפצים הגיעו בלי הוראות שימוש... כעת הם צריכים להסביר לקבוצה, הקונים, למה משמשים החפצים מבלי לחזור אחד על דבריו של השני.

(הערה למדריך: אפשר להוסיף תלבושות ואביזרים לסוכני המכירות המוכשרים שלנו, כדי לתת

אווירה כיפית לכל המהלך)

עיבוד:

- האם אפשר להחליט מה אנחנו באמת רואים מולנו?
- האם לאחר שנאמר לנו שיש עוד משהו בתמונה/ בחפץ, הצלחנו לראות את זה בעצמנו?
- איך הרגשתי כשאחרים אמרו דבר אחר ממני? האם זה עורר בי תחושת אי-נוחות או רצון להיות במקומם?

ב. לא רואים משם.

נקרא עם החניכים את הסיפור שמופיע בגמרא, מסכת שבת קכז ב:

תנו רבנן: הדן חבירו לכף זכות דנין אותו לזכות .

ומעשה באדם אחד שירד מגליל העליון

ונשכר (הועסק כפועל שכיר) אצל בעל הבית אחד בדרום שלש שנים .

ערב יום הכפורים אמר לו: תן לי שכרי, ואלך ואזון את אשתי ובני

אמר לו: אין לי מעות

אמר לו: תן לי פירות אמר לו: אין לי

תן לי קרקע, אין לי

תן לי בהמה, אין לי

תן לי כרים וכסתות, אין לי

הפשיל כליו לאחוריו, והלך לביתו בפחי נפש .

- אם היינו באותו מצב, איך היינו מתנהגים?

- איך ימשיך הסיפור? (אם יש חניכים שמכירים את הסיפור- האם אתם חושבים

שההתנהלות של הפועל נכונה? מה הוא מרוויח? מה הוא מפסיד?)

נמשיך לקרוא:

לאחר הרגל (חג הסוכות) נטל בעל הבית שכרו בידו ,

ועמו משוי(משא) שלשה חמורים, אחד של מאכל ואחד של משתה ואחד של מיני מגדים,

והלך לו לביתו .

אחר שאכלו ושתו נתן לו שכרו .

אמר לו: בשעה שאמרת לי תן לי שכרי ואמרתי אין לי מעות במה חשדתני ?
אמרתי: שמא פרקמטיא (סחורה) בזול נזדמנה לך, ולקחת בהן
ובשעה שאמרת לי תן לי בהמה ואמרתי אין לי בהמה במה חשדתני ?
אמרתי: שמא מושכרת ביד אחרים
בשעה שאמרת לי תן לי קרקע ואמרתי לך אין לי קרקע במה חשדתני ?
אמרתי: שמא מוחכרת(מושכרת) ביד אחרים היא
ובשעה שאמרתי לך אין לי פירות במה חשדתני ?
אמרתי שמא אינן מעושרות
ובשעה שאמרתי לך אין לי כרים וכסתות במה חשדתני ?
אמרתי: שמא הקדיש כל נכסיו לשמים
אמר ליה: העבודה (לשון שבועה), כך היה !
הדרתי כל נכסי בשביל הורקנוס בני שלא עסק בתורה ,
וכשבאתי אצל חברי בדרום התירו לי כל נדרי ,
ואתה, כשם שדנתני לזכות - המקום ידין אותך לזכות...

ג. לדון לכף זכות.

נקרא יחד עם החניכים את הסיפור 'באיזה עין אתה מצלם': (נספח 2)
ואחריו את ההלכה למעשה:
" כאשר ניתן לפרש באופן הגיוני את המעשה לצד טוב או לצד רע, מצווה לפרשו באופן חיובי,
שנאמר (ויקרא יט, טו): "בְּצֶדֶק תִּשְׁפֹּט עַמִּיתְךָ". אבל כאשר המעשה נראה רע, ועל פי ההיגיון קשה
לפרשו באופן חיובי, אין חובה לדון אותו לכף זכות. וכל זה אמור לגבי אדם שהוא מכיר אותו כבינוני,
לא צדיק במיוחד וגם לא רשע.
אבל אם מדובר באדם שהוא ירא שמיים ומדקדק במעשיו, אפילו אם עשה מעשה שנראה על פניו
כמעשה רע, כל זמן שניתן לפרשו באופן חיובי, אפילו שצריך להסביר לשם כך הסבר דחוק, כיוון
שמדובר באדם טוב וצדיק, מסתבר שהמעשה אינו רע כפי שנראה, ומצווה לדון אותו לכף זכות.
ואם דן את הצדיק לכף חובה עליו אמרו חכמים (שבת צז, א'): החושד בכשרים לוקה בגופו."
וכן מובאים בתלמוד (שבת קכז, ב') כמה מעשים שממבט ראשון נראו כרעים מאוד, אבל אותו אדם
שראה את המעשים הללו התגבר על יצרו ופרשם באופן חיובי למרות שפירושו היה נראה לכאורה

כלא הגיוני, ולבסוף התברר שאכן פירוש החיובי היה נכון. ועליו אמרו חכמים, שבזכות זה שדן את חבירו לכף זכות, גם בשמיים ידונו אותו לכף זכות.

וככל שהאדם יותר צדיק, כך צריך יותר להתאמץ לדון אותו לכף זכות. ועל כך נענשה מרים הנביאה ע"ה, שלא דנה את משה רבנו ע"ה לכף זכות (במדבר יב, א-טז)

ולעומת זאת כאשר מדובר באדם רשע, כיוון שעיקר מגמתו להרשיע, גם כאשר אפשר לפרש את מעשיו לטוב, נכון לפרשם לרע, שכן הסתם זוהי כוונתו. ועליו נאמר (משלי כה, כו): "כִּי יִחַן קוֹלוֹ אֶל תֹּאמָר בּוֹ כִּי שֶׁבַע תּוֹעֲבוֹת בְּלִבּוֹ" "

אלא שצריך להיזהר מאוד, שלא לקבוע מתוך שנאה שאדם מסוים הוא רשע, וממילא צריך לדון אותו לכף חובה. וכדי שלא להיכשל בזה, צריך להתחזק במצוות "וְאַהֲבַת לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ" (ויקרא יט, יח) ובמצוות "לֹא תִשָּׂא אֶת אָחִיךָ בְּלִבְבֶּךָ" (ויקרא יט, יז)

כדי שהדברים יובנו, אביא דוגמה מהחיים הפוליטיים שלנו כאן בארץ: אפשר לומר שכל מה שאנשי השמאל רוצים זה לעקור ישובים ולתת חלקים מארץ ישראל לערבים, בקיצור הם בעד הערבים ונגד היהודים. אך אפשר גם לומר, שהם מעונינים בשלום ובביטחון, ומתוך דאגה אמיתית למדינת ישראל הם הגיעו למסקנה שבליט ברירה חייבים לוותר על חלקים מארץ ישראל. או שלפי הבנתם, אין ליהודים לשלוט על בני עם אחר כנגד רצונם. כמובן שאפשר לחלוק על דבריהם, אך כיוון שמדובר באנשים הגונים, אין לדון אותם לכף חובה, ולתת פירוש שלילי לכוונותיהם. אמנם על אלה שמתנהגים ברשעות, נותנים עידוד לארגוני מרצחים, מוציאים שם רע על המתנחלים ומפקירים את דמם, אסור ללמד זכות."

(פניני הלכה, הרב מלמד)

ד. סיכום.

הרבה פעמים אנחנו מסתכלים על דברים בצורה מסוימת ובסופו של דבר אנחנו מבינים שהדברים הם לא כמו שחשבנו בהתחלה. כמו שראינו בתמונות משהו אחד והדבר היה בכלל משהו אחר. בסופו של דבר - גם הציווי לדון לכף זכות מגיע מהמקום הזה: אנחנו לא יודעים את כל הסיפור. לא רק שהסתכלות רחבה עוזרת לנו לפתוח את הראש והמחשבה, אלא היא גם עוזרת לנו להתנהל בצורה נעימה וטובה יותר עם החברה שסביבנו.

נבקש מהחניכים לחשוב על מקרה שבו הסתכלות רחבה יכולה לעזור לנו (אפשר ורצוי לשתף מהחיים שלהם ממש 😊)

נספח 1:

תעתועי ראייה:

(להפוך כדי לקבל את השני 😊)

נספח 2:

"באיזה עין אתה מצלם?" (סיפור אמיתי)

היה זה אחה"צ של יום שלישי. בתי נורית וחתנה קובי הגיעו אלינו הביתה לשבת על כוס קפה ועוגה. זה היה שבוע וחצי לאחר חתונתם.

"נו, אז מה נשמע?" שאלתי, "איך להיות נשואים?" ניסיתי לגשש בחיך.

הם נראו מאושרים, הזוג הצעיר, ואני הייתי אמא מאושרת.

"הבאנו הפתעה", אמרה בתי נורית. היא הוציאה משקית כהה גדולה, אלבום בצבע בורדו עם עיטורים כחולים.

"האלבום של החתונה", קראתי בהתלהבות. ישבנו בכורסא, בתי ואני והתחלנו לעבור על התמונות. "הנה דוד יוסף, והנה סבתא מוחה דמעה" ואיך תפס יפה הצלם את הזוית ברגע הכנסת הטבעת..."

אני עוד מוחה דמעה ואומרת לנורית: "רונן – הצלם הזה, הוא פשוט מקסים. איזו רצינות, איזו השקעה, איזה אחריות ומסירות, אין פלא שכולם כאן בשכונה לוקחים אותו לשמחות שלהם." נורית הנהנה בהסכמה "בהחלט". עוד אנחנו מדברות, והנה טלפון. על הקו, יעל, חברה שלנו, משכבר הימים. אנחנו מחליפות חוויות מהחתונה של בתי, ומדברות על ארגוני החתונה של בנם. בנם של חברינו התארס בשבוע שעבר בשעה טובה ומוצלחת, "נורית" היא אומרת לי "אני פונה אליך בענייני ארגוני החתונה."

"כן בשמחה, כל מה שתרצו", אמרתי במין שמחה של מישהי שכבר בעניינם...

"אנחנו מחפשים צלם, איכותי וטוב, מישהו ישר שאפשר לסמוך עליו." אמרה.

אני מחייכת. "טוב שהתקשרת אלי" אמרתי, "הרגע הגיעו אלינו התמונות של החתונה, "רונן

צילומים בע"מ", צילם לנו את החתונה והוא היה נהדר. כולם כאן לוקחים אותו" הוספתי.

פתאום השתררה שתיקה בצד השני, ואז אמרה יעל: "שמעתי שהוא צלם מצוין, אבל שמעתי גם איזשהו סיפור די מדאיג עליו..."

"מה זאת אומרת?" שאלתי "מה שמעת?"

"שמעתי", פתחה יעל, "שבאחד האירועים שהוא היה צריך לצלם, הוא הגיע באמצע החתונה, אחרי

החופה והסיבוב הראשון של הריקודים, את יודעת איזה עגמת נפש זה גרם למשפחה..."

הייתי המומה. רונן?! כל כך לא מתאים לו, הוא כזה אחראי ורציני, מעולם לא שמעתי בדל של בקורת על עבודתו.

"אינני יודעת יעל", אמרתי בהיסוס "את בטוחה שזהו הסיפור, זה כ"כ לא מתאים לו"!!!

"כן, כן." אמרה "שמעתי זאת ממספר אורחים שהיו בחתונה."

"-טוב, אינני יודעת מה לומר. יש עוד צלמים טובים בעיר. אני בטוחה שתמצאו משהו טוב. מזל-טוב"

המשכנו לפטפט עוד מעט ואז נפרדנו.

כשחזר בעלי בערב, סיפרתי לו על תוכן השיחה עם יעל. גם הוא היה המום.

עבר חודש, שכחנו מהסיפור, עד שהגענו, בעלי ואני לבר-מצווה של קרובי משפחה.

פתאום פגשנו את רונן הצלם.

הוא נופף לנו בידו לשלום, בעלי ואני החלפנו מבטים.

ואז אמר לי בעלי: "אני חייב ללכת לשאול אותו לפשר השמועות הללו."

ניגשנו אליו, דרשנו בשלומנו ואז שאל בעלי: "תראה, רונן, אנחנו מרגישים קצת לא נעים, אבל מסתובב איזה סיפור אודותיך. חשנו שאנחנו חייבים לשאול אותך". רונן חיך, "ודאי, אשמח לשמוע."

התחלנו לגמגם. ואז אמרנו לו ששמענו שהיה מקרה בו הוא הגיע לצלם רק באמצע החתונה, ושנחנו ממש בשוק, וכמה צער הדבר גרם למשפחה בלא תמונות של החופה והרגעים המרגשים. רונן היה המום למספר רגעים, עד כי חשבנו שהוא הולך לומר לנו ש"לא היה ולא נברא" מדובר בכלל בצלם אחר... ואז חיך ואמר: "אני לא מאמין שכך התגלגל הסיפור הזה. מה שהיה הוא כך" אמר "אותו זוג שהתחתן בכלל הזמין צלם אחר, אותו הצלם לא הגיע לחתונה ואז באותו ערב, התקשרו אליי בני המשפחה וביקשו שאגיע בדחיפות כמה שיותר מהר, כדי שאוכל להספיק ולצלם לפחות חלק מהחתונה. אתם יודעים אלו שמיניות עשיתי על מנת להגיע? עזבתי את מה שהייתי עסוק בו באותו הרגע, הזעקתי צוות, הגענו תוך חצי שעה. נכון, זה כבר היה באמצע החתונה, אך בהתחשב בעובדה שהזעיקו אותנו חצי שעה לפני.. בעלי ואני כבשנו פנינו ברצפה..."